

Selvitys ja lausunto oikeuskanslerinvirastolle kantelun johdosta: Loviisan kaupungin, keskusvaalilautakunnan sihteerin, kaupunginjohtajan ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajan sekä Itä-Uudenmaan aluevaalilautakunnan sihteerin menettely kuntavaaleissa 2025

KH 12.01.2026 § 8
764/00.00.00/2025

Valmistelija

Hallintojohtaja Tomas Määttä

Apulaisoikeuskanslerin sijainen on pyytänyt Loviisan kaupungilta selvitystä tehdyn kantelun johdosta. Kantelu koskee kysymystä siitä, onko Loviisan kaupungin kuulutuksessa kuntavaalien 2025 tuloksen julkistamisessa tapahtunut katkos kuulutukseen liittyvän keskusvaalilautakunnan pöytäkirjan avautumisessa linkin kautta. Lisäksi kantelussa arvostellaan kaupunginjohtajan ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajan menettelyä vaalikelpoisuutta koskevan selvityspyynnön käsittelyssä ja myös keskusvaalilautakunnan sekä aluevaalilautakunnan sihteerien yhteistyötä selvityspyyntöä koskevassa asiassa.

Liite:

- Vaalikuulutusta koskevat tiedot asianhallintajärjestelmässä
- Selvitys- ja lausuntopyyntö

Oheismateriaali:

- Kantelukirjoitus liitteineen (sisältää henkilötietoja, ei julkaista yleisessä tietoverkossa)

Esittelijä

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Meri Lohenoja

Ehdotus

Oikeuskanslerinvirastolle ehdotetaan annettavan seuraava lausunto ja selvitys tehdyn kantelun johdosta:

Selvitys- ja lausuntopyyntöön vastaamiseen on haettu lisää aikaa oikeuskanslerin virastosta ja selvitys on annettava viimeistään 13.1.2026. Loviisan kaupungin tiedossa ei ole, että samaa asiaa koskevia muita prosesseja olisi vireillä.

Kantelun asia 1 – Kuntavaalien tuloksen julkistaminen

Loviisan kaupungin keskusvaalilautakunta on kokouksessaan 16.4.2025, § 88 vahvistanut 13.4.2025 pidettyjen vuoden 2025 kuntavaalien tuloksen ja vaalilain 95. §:n 2 momentin nojalla julkaissut tuloksen 22.4.2025 laittamalla tuloksen sisältämä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle. Tämä kuulutus on ollut ilmoitustaululla nähtävillä ajalla 22.4.2025–23.5.2025. Asia ilmenee Loviisan kaupungin asianhallintajärjestelmästä ja lausunnon liitteeksi oheistetaan ote näkymästä asianhallintajärjestelmän vaalikuulutusta koskien.

Loviisan kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla julkaistun vaalitulostuloksen linkissä, joka on johtanut tuloksen sisältämään pöytäkirjaan, on havaittu virhe 2.5.2025, kun kantelija on ottanut asiasta yhteyttä kaupungin silloiseen hallintojohtajaan ja keskusvaalilautakunnan sihteerin. Tämän yhteydenoton perusteella linkki pöytäkirjaan on välittömästi korjattu ja pöytäkirja muutoksenhakuohjeen kanssa on jälleen 2.5.2025 lähtien ollut nähtävillä yleisessä tietoverkossa Loviisan kaupungin julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Vaalilain 102. §:ssä säädetään

vaalien tulosta koskevasta muutoksenhausta ja muutoksenhakuajasta. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu. Keskusvaalilautakunnan julkaistua tuloksen 22.4.2025 on valitusaika vaalien tuloksesta päättynyt 6.5.2025. Vaalien tuloksesta ovat näin ollen voineet valittaa 14 päivän ajan siitä lukien, kun vaalien tulos on julkistettu ne, joilla siihen olisi vaalilain 101. §:n perusteella ollut oikeus. Vaalituloksen sisältäneeseen pöytäkirjaan johtaneen linkin toimimattomuus ei siten ole loukannut vaalilain mukaisten oikeuksien toteutumista kunnassa. Loviisan kaupunki katsookin edellä esitetyin perustein, ettei asiassa ole myöskään toimittu perustuslain, kielilain tai kunnallisesta viranhaltijasta säädetyn lain vastaisesti niillä perusteilla, joihin kantelija on mainittuihin säädöksiin viitaten kantelussaan vedonnut.

Kantelun asia 2 – Kaupunginjohtajan ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajan menettely

Kantelija on maaliskuussa 2025 lähettänyt keskusvaalilautakunnalle kirjelmän, jossa hän on pyytänyt selvittämään ehdokkaan Otto Andersson vaalikelpoisuutta. Keskusvaalilautakunta on kokouksessaan 10.3.2025, § 26 käsitellyt asian ja todennut, että Loviisa on Anderssonin kotikunta, eikä ehdokkuudelle ole laissa säädettyjä esteitä.

Maaliskuussa 2025 kaupunginkansliaan toimitettu kirjelmä, jossa on pyydetty selvittämään Anderssonin vaalikelpoisuutta, on lähetty hänelle kaupunginjohtajan toimesta 5.3.2025. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä myös julkisuuslaki) 14. §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15. §:n 3. momentissa tai muualla laissa toisin säädetä. Anderssonin vaalikelpoisuutta koskeva selvityspyyntökirjelmä on ollut saatettuna myös kaupunginjohtajan tietoon ja näin ollen kyseinen asiakirja on ollut hänen hallussaan ja siitä on tehty asiakirjapyyntö. Kaupunginjohtaja on vastannut asiakirjapyyntöön julkisuuslain 14. §:n perusteella toimittamalla pyydetyn asiakirjan Anderssonille. Siihen, että asiakirjan Anderssonille toimitti kaupunginjohtaja, on vaikuttanut hallintojohtajan toiminta keskusvaalilautakunnan sihteerinä, kun hän on koko päivän ajan työskennellyt kuntavaaleihin liittyvien valmisteluiden parissa. Asiakirjan antamista koskevassa asiassa onkin Loviisan kaupungin näkemyksen mukaan toimittu julkisuuslain sekä hyvän hallinnon perusteiden ja hallintolaissa säädettyjen hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti eikä vaali- tai kuntalain vastaisesti siten kuin kantelija on kantelussaan tuonut esille. Asiassa ei siten ole syytä epäillä, että Andersson on toimessaan syyllistynyt virkarikokseen tai muuten menetellyt siinä velvollisuuksiensa vastaisesti. Kaupunginhallitus ei näin ollen näe edellytyksiä sille, että sen tulisi vaatia häneltä kuntalain 85. §:ssä tarkoitettu selvitys edellä kuvatun asiakirjapyyntöä koskevan menettelyn vuoksi niin kuin kantelussa on vaadittu.

Kantelun asia 3 – Aluevaalilautakunnan ja keskusvaalilautakunnan sihteereiden yhteistyö

Viranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön hyvinvointialueiden ja kuntien välillä kuuluu laissa säädettyjen yhteistyömuotojen lisäksi myös sellaista yhteistyötä, joka ei perustu myöskään hallintosopimukseen näiden viranomaisten välillä. Tällaisessa yhteistyössä on useinkin kysymys siitä, että hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset pyrkivät yhtenäisiin tulkintaj- ja ratkaisukäytäntöihin niissä samanlaisissa asioissa, joita on vireillä sekä hyvinvointialueilla että kunnissa. Viranomaisten välillä tehtävään yhteistyöhön asioiden selvittelyyn ja valmisteluun liittyen kuuluu luonnollisesti myös rajoituksia asioiden salassapidon ja tietosuojan

kannalta. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan ja Loviisan kaupungin keskusvaalilautakunnan sihteereiden hallintolain 10. §:n nojalla tekemään yhteistyöhön liittyen Loviisan kaupunki ei näe liittyvän mitään sellaista, jossa oltaisiin rikottu salassapitoa tai tietosuojaa koskevaa sääntelyä, vaan kyse on ollut normaalista viranomaisten välisestä yhteistyöstä yhteisen tulkinta- ja ratkaisukäytännön löytämiseksi kantelijan tekemän selvityspyynnön käsittelyssä. Loviisan kaupunki yhtyy näin Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintopäällikön kantelijalle sähköpostivastauksessaan 3.4.2025 esittämään näkemykseen siitä, että aluevaalilautakunnan ja keskusvaalilautakunnan sihteerit eivät kantelijan tekemiä selvityspyyntöjä käsitellessään ole keskustelleet selvityspyyntöjen yksityiskohdista tai salassa pidettävistä tiedoista sillä tavalla, että asiassa olisi toimittu viranomaisia velvoittavan salassapitoa koskevaa sääntelyn vastaisesti.

Kaupunginhallitus antaa tehdyn kantelun johdosta yllä olevan lausunnon ja selvityksen liitteineen oikeuskanslerinvirastolle.

Pykälä tarkastetaan välittömästi.

Käsittely

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Otto Andersson ja kaupunginjohtaja Tomas Björkroth ilmoittivat olevansa asiassa esteellisiä hallintolain 28.1 § 1-kohdan (asianosainen) perusteella ja poistuivat asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 20.13–20.20.

Päätös

Päätös ehdotuksen mukainen.

Pykälä tarkastettiin välittömästi.